

Lambert ter Kate *Aanleidinge tot de kennisse van het verhevene deel der Nederlandsche sprake* doorgewerkt, en daarop al de taalwijsheid, die er te halen is uit Huydecoper's *Proeve van taal en dichtkunde*, door Frans van Leliveld, 4 deelen, in de laden van zijn geheugen weggeborgen. Bilderdijk's dichtbeginselen en wijsgeerige zwartgalligheid omtrent alles, wat den „oude met de stroefgeplooiden trekken, het starend oog, door borstels overbrauwd” mishagde, hadden hem genoeg gegeven, en middelerwijl had een verstandig en liefderijk biechtvader zijn Katholiek geweten bewaakt. In 1846 was hij in 't huwelijk getreden met Mej. W. Kerst, de dochter van den kolonel van dien naam, en aldus was Jos. Alb. Alberdingk Thijm tegen het jaar 1848 ten volle gereed voor den strijd, dien hij zoo van harte gaarne aanvaardde.

Nil nisi per Christum! „Niets dan door Christus”; en alles „voor 't oud eerwaard geloof!”

Wel was het de dag der dagen voor strijdlustigen. Eerst het aandringen en opdringen bij Zijner Majesteit's Souvereine Regeering om eene vrijheidsademende grondwet, en, als gevolg daarvan, eene toezegging in den vorm van eene aalmoes in 1846, eene koninklijke gift in 1848: „Oranje voor altoos!” Thorbecke aan 't roer van den omhoogstrevenden, herboren Staat. Voor de Katholieken was deze destijds een man naar het hart van al hunne geestelijke leidlieden. Hij was er noodig in het „genadejaar” 1853.

Wie er wel eens bij stilgestaan heeft, dien moet het getroffen hebben, hoe weinig notitie er in onze letterkunde van vóór 1850 van de Katholieken werd genomen. De Roomschen schijnen niet te bestaan of zich schuil te houden; bij Van Effen, in 1734, worden ze als bruikbare burgers beschouwd, voor zooverre ze de belasting helpen betalen en als minderen op 's lands vloot dienen of in de gelederen plaats nemen; in de dagen der omwenteling en onder Koning Lodewijk komen ze wel schouder aan schouder met hunne Protestantsche medeburgers en burgeressen, en van 1815—30 vormen ze zelfs de meerderheid der onderdanen van Z. M. Koning Willem I. Maar in de letteren is er geene spraak van hen. Betje Wolff, liberaler gedachtenise uit den tijd, toen de vrijzinnigheid haar eerste gewas nog te velde had staan, weet van eene aanzienlijke, rijke, adellijke weduwe te verhalen, die met haar knechtelijken dienaar wil gaan trouwen, van wien ze doodelijk is. Geen wonder, want de jonge man ziet er flink uit, heeft beschaafde manieren, is hoffelijk en nooit onwaardig, terwijl zijne kussen niet die van een overschilligen indringer zijn. Nu goed. Mejonkvrouwe Foreest — want zoo heette de dame — wil en zal trouwen met dezen, ondanks den tegenstand harer kinderen uit het eerste huwelijk, die echter met een honderd duizend gulden of wat den stiefvader uit den weg loopen. Wat zegt Betje Wolff van al deze dingen? Zij bewondert den moed der jonge weduwe, die ondanks alle vooroordeelen alsnog „gelukkig” wil zijn; zij voor zich, — want het jong-weduwelijke bloed komt ook bij haar naar 't hart stroomen, — zij voor zich zou echter den stap niet doen... met een knecht, met een jonkman van onder-